

TARKASTUSLAUTAKUNNAN TOIMINTASUUNNITELMA 2017–2020

1. LAUTAKUNNAN TEHTÄVÄT

Tarkastuslautakunnan ja -viraston tehtävät on määritelty kuntalaissa (410/2015) ja kaupunginvaltuuston hyväksymässä hallintosäännössä.

Tarkastuslautakunta järjestää hallinnon ja talouden tarkastuksen, valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat ja arvioi valtuuston kaupungille ja kaupunkikonsernille asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista sekä onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lautakunta huolehtii kaupungin ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta ja valvoo lakisääteisen sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista sekä saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Lisäksi lautakunnan tulee valmistella kaupunginhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi. Arviointitehtäväänsä varten lautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen.

Lisäksi lautakunta

- seuraa yleisesti kaupunkikonsernin hallintoa ja taloutta sekä niissä ja kaupungin toiminnassa tapahtuvia muutoksia,
- kehittää ulkoista valvontaa ja asettaa sille tavoitteet sekä seuraa niiden toteutumista ja
- seuraa, että tilivelvolliset ja muut toiminnasta vastaavat henkilöt ovat ryhtyneet tarpeellisiin toimenpiteisiin niiden suositusten ja muistutusten johdosta, joihin tilintarkastus on antanut aihetta.

Tarkastuslautakunta arvioi poliittisen ohjauksen toteutumista ja tuloksellisuutta. Tilintarkastajan tehtävänä on esittää näkemyksensä toiminnan oikeellisuudesta ja laillisuudesta.

Tarkastuslautakunnan ja -viraston tärkeimmät toiminnan ja talouden tavoitteet, kaupunkistrategian toteuttamista koskevat toimenpiteet ja toimintaympäristön muutokset esitetään valtuuston vuosittain hyväksymässä talousarviossa ja lautakunnan hyväksymässä tulosbudjetissa. Lautakunnan toimikauden kattavassa toimintasuunnitelmassa kuvataan lautakunnan lakisääteistä arviointitehtävää, tilintarkastuksen järjestämistä ja sidonnaisuusilmoitusten valvontaa koskevat linjaukset.

2. TILINTARKASTUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Tarkastuslautakunta toteuttaa kaupunkistrategiaa järjestämällä Helsingin kaupunkikonsernin tilintarkastuksen siten, että se suoritetaan kustannustehokkaasti ja laadukkaasti tilintarkastusta koskevien säädösten ja määräysten sekä (julkishallinnon) hyvän tilintarkastustavan mukaisesti.

Tarkastuslautakunta valmistelee kaupunginvaltuustolle esityksen tilintarkastajan valinnasta, tekee tilintarkastussopimuksen ja valvoo sopimuksen noudattamista. Valinnan valmistelun yhteydessä lautakunta määrittelee tilintarkastajan toimikauden pituuden, joka voi olla enintään kuusi vuotta.

Tarkastuslautakunta on tehnyt sopimuksen Helsingin kaupungin tilivuosien 2017 ja 2018 tilintarkastuksen suorittamisesta ja järjestänyt konserniyhteisöjen vuoden 2017 ja optiona vuoden 2018 tilintarkastuspalvelut.

Tarkastuslautakunta antaa virastolle tehtäväksi selvittää, tulisiko kaupungin hallinnossa kuntalakea tarkemmin määritellä ne tilivelvolliset viranhaltijat, joita vuosittain annettava vastuuvapauslausuma pääsääntöisesti koskee.

Tilintarkastuksen toteutus

Hallintosäännön 21 luvun 3 §:n mukaan tilintarkastaja laatii toimikaudekseen tarkastussuunnitelman ja vuosittain kullekin tilikaudelle työohjelman, jotka toimitetaan tarkastuslautakunnalle tiedoksi.

Tilintarkastajan tarkastussuunnitelma esitellään tarkastuslautakunnalle toimikauden alussa ja aina, kun siihen tehdään merkittäviä muutoksia. Vuosittainen työohjelma tulee esitellä ko. tilikauden toukokuun loppuun mennessä ja aina, kun siihen tehdään merkittäviä muutoksia.

Tilintarkastaja raportoi tarkastuslautakunnalle tarkastussuunnitelman ja työohjelman toteutumisesta, tarkastustyön kulusta ja tarkastustyössä tehdyistä havainnoista lautakunnan kanssa sovittavalla tavalla, vähintään kolme kertaa tarkastusvuoden aikana.

Ensimmäinen väliraportti esitellään tarkastuslautakunnalle viimeistään tilikauden marraskuussa, toinen väliraportti viimeistään tilikautta seuraavan vuoden helmikuussa ja yhteenvetoraportti sekä tilintarkastuskertomus tilikautta seuraavan vuoden toukokuussa. Tilintarkastajan edustajat ovat pyydettyinä läsnä niissä tarkastuslautakunnan kokouksissa, joissa käsitellään tilintarkastajan raportteja ja ilmoituksia tai kun tarkastuslautakunta pitää sitä muuten tarpeellisenä.

Tilintarkastaja antaa tilintarkastuskertomuksen huhtikuun loppuun mennessä tarkastuslautakunnalle edelleen kaupunginvaltuustolle toimitettavaksi. Sen lisäksi, mitä kuntalain 125 §:ssä tilintarkastuskertomuksen sisällöstä säädetään,

on kertomuksessa annettava lausunto tilikauden tuloksen käsittelyä koskevasta kaupunginhallituksen esityksestä.

Tilintarkastuksen vaikuttavuuden seuranta

Tarkastuslautakunta seuraa, että tilivelvolliset ja muut toiminnasta vastaavat henkilöt ovat ryhtyneet tarpeellisiin toimenpiteisiin niiden suositusten ja muistutusten johdosta, joihin tilintarkastus on antanut aihetta.

Tilintarkastaja ja tarkastusvirasto valmistelevat yhteistyössä tarkastuslautakunnalle seurantaraportit tilintarkastuksessa annettujen suositusten toteutumisesta. Kauden 2017–2020 seurantaraportti laaditaan vuonna 2019.

Tilintarkastussopimuksen noudattamisen valvonta

Kaupungin tilintarkastajan tulee ilmoittaa tilintarkastussopimuksen mukaisesti kaupunkikonsernilta tai sen tytäryhteisöiltä saamista erityistoimeksiannoista tarkastuslautakunnalle. Tarkastusvirasto avustaa lautakuntaa tilintarkastussopimuksen noudattamisen valvonnassa.

Tilintarkastuksen kilpailuttamiseen liittyvät linjaukset

Kaupungin ja kaupunkikonsernin voimassa olevat tilintarkastussopimukset päättyvät tilikauteen 2018. Uuden tilintarkastussopimuksen kilpailuttaminen käynnistetään vuonna 2018 tarjouspyynnön valmistelulla. Valmistelun yhteydessä lautakunta päättää sopimuskauden pituudesta ja siitä, kilpailutetaanko kaupungin ja tytäryhteisöjen tilintarkastuspalvelut yhtenä kokonaisuutena.

Kaupungin tilintarkastuspalvelujen hankintaa koskeva päätös valmistellaan tarkastuslautakunnan käsittelyyn ja edelleen valtuuston päätettäväksi kevätkaudella 2019.

Tarkastusvirasto toimii tilintarkastuspalvelujen hankinta- ja yhteishankintayksikönä.

Tarkastusviraston rooli tilintarkastuksen suorittamisessa

Tarkastusvirasto avustaa tilintarkastajaa kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuksessa ja raportoi tarkastustyönsä tuloksista tilintarkastajalle.

3. ARVIOINTITOIMINTA

Tarkastuslautakunnan arviointitoiminta toteuttaa kaupunkistrategiaa tuottamalla valtuustolle tietoa tavoitteiden toteutumisesta ja toiminnan tuloksellisesta ja tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä kaupungin strategista ohjausta, päätök-

sentekoa ja johtamista varten. Arviointi toteutetaan suunnitelmallisesti ja kustannustehokkaasti sekä kohdennetaan valtuustokaudella kaupunkistrategian kaikkiin pääkohtiin.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista. Kaupunginhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Toimikausi 2017–2020 jakautuu itsenäisiin arviointivuosiin 2017, 2018, 2019 ja 2020. Tarkastusvirasto valmistee yhteistyössä tarkastuslautakunnan kanssa jokaista arviointivuotta varten arviointisuunnitelman, jossa määritellään kaikki arviointitehtävät toimikunnittain ja arviointiaiheittain. Tarkastuslautakunta hyväksyy arviointisuunnitelman viimeistään arviointivuotta koskevan toukokuun loppuun mennessä. Toimikaudelle 2017–2020 valittu tarkastuslautakunta valmistee ja hyväksyy myös vuotta 2021 koskevan arviointisuunnitelman.

Tarkastuslautakunta on jakautunut kahteen toimikuntaan päättämänsä vastuualuejaon mukaisesti. Toimikuntien vastuualueet vaihtuvat ja kokoonpanoihin voidaan tehdä muutoksia lautakunnan toimikauden puolella välissä. Toimikunnat toimivat arviointisuunnitelmassa esitetyn vastuujonon mukaisesti arviointitoiminnan ohjausryhminä.

Tarkastusviraston rooli arvioinnin suorittamisessa

Tarkastusvirasto arvioi suoraan kaupunginvaltuuston ja tarkastuslautakunnan alaisena valtuuston kaupunkikonsernille asettamien tavoitteiden toteutumista ja toiminnan tuloksellista ja tarkoituksenmukaista järjestämistä. Tarkastusviraston lautakunnalle valmistelemissa arvioinneissa noudatetaan tarkastusvirastossa hyväksyttyä *Arvioinnin käsikirjaa*, jossa on määritelty arvioinnin toteutukseen ja laadunvalvontaan liittyvät menettelytavat.

Arvioinnin painopisteet ja laajuus

Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelmassa arvioinnit jaetaan tavoitearviointiin sekä toiminnan tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointiin. Vuosittain arvioidaan kaupunginvaltuuston talousarviossa asettamien sitovien tavoitteiden toteutumista, kaupungin taloutta ja lautakunnan esittämien suositusten vaikuttavuutta. Muut arviointisuunnitelmaan sisällytettävät arviointiaiheet ovat vaihtuvia. Lähtökohtana on, että vaihtuvista arviointiaiheista suurin osa kytkeytyy kaupunkistrategiaan ja ne kohdistuvat vuosien 2017–2021 aikana strategian kaikkiin pääkohtiin.

Vuosina 2018–2021 arviointiaiheet painottuvat seuraaviin kaupunkistrategiasta johdettuihin teemoihin:

	2018	2019	2020	2021
Vuosittain toistuvat aiheet				
Tarkastuslautakunnan suositusten vaikuttavuus	X	X	X	X
Sitovien tavoitteiden toteutuminen	X	X	X	X
Talous	X	X	X	X
Arviointiteemat				
Strategia ja johtaminen	X	X	X	X
Omistajapolitiikka	X	X	X	X
Eriarvoisuuden ja syrjäytymisen ehkäisy	X	X	X	X
Osallisuus ja avoimuus			X	X
Digitalisaatio ja sähköiset palvelut		X		X
Kaupungin vetovoima ja kansainvälisyys	X		X	X
Terveyttä ja hyvinvointia palveluista	X	X		X
Maankäyttö, asuminen ja liikenne		X		X
Rakennettu ympäristö ja ekologinen kestävyys	X		X	X

Raportointi

Tarkastusvirasto raportoi arviointitulokset tarkastuslautakunnan toimikunnille aiheittain. Toimikunnat seuraavat arviointien etenemistä kokouksissaan.

Arviointikertomus valmistuu vuosittain 30.4. mennessä ja sen hyväksymisestä päättää tarkastuslautakunta. Valmistumisen jälkeen arviointikertomuksesta pyydetään kaupunginhallituksen ja tarvittaessa muiden toimielinten lausunnot. Arviointikertomus ja siitä pyydetyt lausunnot ovat valtuuston käsittelyssä kesäkuussa tilinpäätöksen yhteydessä.

Viestintä

Viestinnästä vastaavat tarkastuslautakunnan puheenjohtaja ja tarkastusjohtaja. Viestinnässä painotetaan sähköisiä viestintävälineitä.

Lautakunnan arviointitoiminnan laadunvarmistus

Laadunvarmistuksessa käytetään asiakaskyselyjä valtuustolle, valtuustoryhmien edustajien haastatteluja, vertaisarviointia ja arviointikertomuksen ulkoista auditointia.

4. SIDONNAISUUSILMOITUSTEN VALVONTA

Tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuusilmoitusvelvollisuuden noudattamista. Kaupungin hallintosäännössä lautakunta on nimetty sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjäksi. Lautakunta saattaa sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Tarkastuslautakunta toteuttaa kaupunkistrategiaa suorittamalla sidonnaisuusilmoitusten valvonnan kustannustehokkaasti muun muassa hyödyntäen sähköistä asiointia.

Tarkastusvirasto valmistelee tarkastuslautakunnalle sidonnaisuusilmoituksia koskevat valvonta-asiat. Valmistelu suoritetaan siten, että lautakunta voi saattaa sidonnaisuusilmoitukset valtuuston tiedoksi kesäkuussa ja joulukuussa.

Viestintä

Tarkastusvirasto huolehtii sidonnaisuusilmoitusvelvollisiin kohdistuvasta viestinnästä. Muusta sidonnaisuusilmoitusten valvontaan liittyvästä viestinnästä vastaavat tarkastuslautakunnan puheenjohtaja ja tarkastusjohtaja.